

HRVATSKA

B.R.Deutschland - Frankfurt

Večernji
ZAGREB
list

15. STUDENOGA
1990.

**PRIJEDLOG
NACRTA
USTAVA
REPUBLIKE
HRVATSKE**

SUVERENA I DEMOKRATSKA

PREAMBULA

Izražavajući tisućljetnu državotvornu volju hrvatskog naroda potvrđenu neprekinutom misli o hrvatskoj državi i njenim ostvarenjem, te polazeći od činjenice da se ta volja ostvarila u sredovjekovnoj samostalnoj hrvatskoj kneževini uzemljenoj u 9. st. i hrvatskom kraljevstvu uspostavljenom 925. god.; da se hrvatski državni subjektivitet održao i nakon stupanja u ugarsku državnu zajednicu, što se očitovalo u suverenom činu Hrvatskog sabora 1527. god. samostalnim izborom kralja iz habsburške dinastije; da se hrvatsko povijesno državno pravo od preporodnog doba utemeljilo i u prirodnom nacionalnom pravu na osnovu kojega je Hrvatski sabor 29. listopada 1918. god; kao nosilac suvereniteta hrvatskoga naroda, raskinuo državno-pravne odnose s Austro-Ugarskom, proglašivši samostalnost Hrvatske i njeno istodobno pristupanje Državi Slovenaca, Hrvata i Srba, stvorenoj na dotadašnjem teritoriju Habsburške monarhije, koja je zatim donijela odluku o ujedinjenju s Kraljevinom Srbijom i Kraljevinom Crnom Gorom u državu južnoslavenskih naroda, Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca (1918 – 1929), kasnije prozване Kraljevinom Jugoslavijom (1929 – 1941), što Hrvatski sabor nikada nije sankcionirao; da je 1939. god. osnutkom Banovine Hrvatske obnovljena hrvatska državopravna individualnost; i da je hrvatski narod nakon raspada dotadašnjeg europskog političkog sustava u razdoblju drugoga svjetskog rata uspostavio temelje svoje suverene državnosti, što se očekivalo i u Ustavu Republike Hrvatske odnosno Socijalističke Republike Hrvatske; da je hrvatski narod na prvim slobodnim izborima 1990. god. potvrdio svoju tisućgodišnju državnu samobitnost, izrazivši svoju volju za uspostavom Hrvatske kao suverene države.

Polazeći od neotuđivosti i nedjeljivosti, neprenosivosti i nepotrošivosti općeprihvaćenoga civilizacijskoga prava na samoodređenje i suverenost hrvatskoga kao i svakoga drugoga naroda, uključujući i neokrnjeno pravo na odcjepljenje i na udruživanje, kao osnovne pretpostavke za mir i stabilnost međunarodnog poretka.

Republika Hrvatska ustanovljuje se kao nacionalna država hrvatskog naroda i država pripadnika drugih naroda i manjina, koji su njezini državljani: Srba, Muslimana, Talijana, Mađara, Židova i drugih, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN i zemalja slobodnoga svijeta.

Poštujući na slobodnim izborima odlučno izraženu volju hrvatskoga naroda i svih građana, da se Republi-

ka Hrvatska oblikuje i razvija kao suverena i demokratska država u kojoj se jamči i osiguravaju ravnopravnost, slobode i građanska prava čovjeka i državljanina te promiče njihov gospodarski i kulturni napredak i socijalno blagostanje,
Hrvatski Sabor donosi

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE

I. TEMELJNE ODREDBE

Član 1.

Republika Hrvatska je jedinstvena, nedjeljiva, demokratska i socijalna država.

U Republici Hrvatskoj vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu, kao zajednici slobodnih i ravnopravnih državljanina.

Narod ostvaruje vlast izborom predstavnika i neposrednim odlučivanjem.

Član 2.

Suverenitet Republike Hrvatske je neotuđiv, nedjeljiv i neprenosiv. Hrvatski Sabor je narod neposredno, u skladu s Ustavom i zakonom, samostalno odlučio o:

– uređivanju gospodarskih, pravnih i političkih odnosa u Republici Hrvatskoj;

– očuvanju i korištenju prirodnog bogatstva, te o

– udruživanju u saveze s drugim državama.

Saveze s drugim državama Republika Hrvatska sklapa zadržavajući suvereno pravo odlučivanja u prenesenim ovlastima slobodnog istupanja.

Član 3.

Najviše vrijednosti državnog poretka Republike Hrvatske jesu sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost, socijalna pravda, poštovanje prava čovjeka, vladavina prava i demokratski višestranački sustav.

Član 4.

U Republici Hrvatskoj državna je vlast ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu.

Član 5.

U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i zakonom.

Svatko je dužan pridržavati se Ustava i zakona i poštovati pravni poredak Republike.

Član 6.

Slobodno je osnivanje političkih stranaka.

Političke se stranke ustrojavaju po teritorijalnom načelu.

Nije dopušten rad političke stranke koja svojim programom ili djelovanjem nasilno ugrožava demokratski ustavni poredak ili nevisnost, jedinstvenost ili teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske ili raspire nacionalnu, vjersku ili rasnu mržnju.

Član 7.

Oružane snage Republike Hrvatske štite suverenitet i neovisnost i brane njenu teritorijalnu cjelovitost.

Ustrojstvo obrane Republike uređuje se zakonom.

Član 8.

Granice Republike Hrvatske mogu se mijenjati samo odlukom Hrvatskog sabora.

Član 9.

Hrvatsko državljanstvo, njegovo stjecanje i prestanak uređuju se zakonom.

Član 10.

Republika Hrvatska štiti prava i interese svojih građana koji žive ili borave u inozemstvu i promiče njihove veze s domovinom.

Dijelovi hrvatskog naroda u drugim državama uživaju osobitu skrb i zaštitu Republike Hrvatske.

Član 11.

Grb Republike Hrvatske je povijesni hrvatski grb, osnovica kojeg se sastoji od 25 naizmjeničnih crvenih i bijelih (srebrnih) polja i počinje s crvenim poljem.

Zastava Republike Hrvatske sastoji se od tri boje: crvene, bijele i plave, s povijesnim hrvatskim grbom u sredini.

Himna Republike Hrvatske je „Lijepa naša domovino“.

Oblik i opis povijesnog hrvatskog grba i zastave i tekst himne te uporaba i zaštita tih i drugih državnih simbola uređuju se zakonom.

Član 12.

U Republici Hrvatskoj u službenoj su uporabi hrvatski jezik i latinično pismo.

U pojedinim područnim jedinicama uz službenu uporabu hrvatskog jezika i latiničnog pisma u službenu uporabu se može uvesti i drugi jezik te cirilično ili drugo pismo, pod uvjetima propisanim zakonom.

Član 13.

Glavni grad Republike Hrvatske je Zagreb.

Grad Zagreb je posebna jedinstvena, teritorijalna i upravna cjelina, čije ustrojstvo se uređuje zakonom.

II. TEMELJNE SLOBODE I PRAVA ČOVJEKA I GRAĐANINA

1. Zajedničke odredbe

Član 14.

Građani Republike Hrvatske uživaju sva prava i slobode, neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, obrazovanju, društvenom položaju ili inim osobnim svojstvima.

Svi su pred zakonom jednaki.

Član 15.

U Republici Hrvatskoj javnopravni su svi narodi i manjine.

Pripadnicima svih naroda i manjina jamči se sloboda izražavanja narodnosne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija.

Član 16.

Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom radi osiguranja zaštite sloboda i prava drugih ljudi, zaštite sigurnosti Republike, pravnog poretka, morala i zdravlja.

Član 17.

U doba ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike moguće je ograničiti pojedine slobode i prava zajamčene Ustavom. O tome odlučuje Hrvatski sabor dvotrećinskom većinom svih zastupnika, a ukoliko se Hrvatski sabor ne može sastati, predsjednik Republike.

Opseg ograničenja treba biti primjeren prirodnoj pogibelji, a za posljedicu ne može imati nejednakost građana po osnovi rase, boje kože, spola, jezika, vjere, nacionalnog ili socijalnog podrijetla.

Ne mogu se ograničiti slobode i prava za koje je međunarodnim pravom određeno da ne mogu biti ograničena ni za slučaj neposredne pogibelji za opstanak države.

Član 18.

Jamči se pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donijetih u prvostupnom postupku pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom.

Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u zakonom određenim slučajevima ako je osigurana druga pravna zaštita.

Član 19.

Pojedinačni akti upravnih vlasti i tijela koja imaju javne ovlasti moraju biti utemeljeni na zakonu.

Zajamčuje se sudska kontrola zakonitosti pojedinačnih akata upravnih vlasti i tijela koja imaju javna ovlaštenja.

Član 20.

Tko se ogriješi o odredbe ovoga Ustava o temeljnim slobodama, pravima i dužnostima čovjeka i građanina, osobno je odgovoran i ne može se opravdati višim nalogom.

2. Osobne i političke slobode i prava

Član 21.

Svatko ima pravo na život.

U Republici Hrvatskoj nema smrtne kazne.

Član 22.

Sloboda i osobnost čovjeka su nepovredivi.

Nikome se ne može oduzeti ili ograničiti sloboda, osim u slučajevima određenim zakonom.

Član 23.

Nitko ne smije biti podvrgnut mučenju, surovom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju ili, bez svoje privole, liječničkim ili znanstvenim pokusima.

Prisilni i obvezatni rad su zabranjeni.

Ne smatra se prisilnim ni obvezatnim radom rad osuđenih osoba, rad u slučajevima postojanja pogibelji koje ugrožavaju živote, zdravlje ili imetak naroda i rad vojnih obveznika koji iz razloga savjesti odbijaju službu u oružanim snagama Republike.

Član 24.

Nitko ne može biti lišen slobode niti pritvoren bez pismenog, sudbenog i na zakonu utemeljenog naloga. Taj nalog mora biti pročitan i uručen uhićeniku prilikom oduzimanja slobode.

Bez sudbenog naloga redarstvo može uhititi osumnjčenog, uz obvezu predati ga odmah sudu, jedino kod teških kaznenih djela određenih zakonom.

Član 25.

Sa svakim uhićenikom i osuđenikom ima se postupati čovječno i poštovati dostojanstvo njegove osobnosti.

Tko god je pritvoren i optužen zbog kaznenog djela ima pravo u najkraćem roku, određenom zakonom, biti pred sud izveden i u zakonskom roku oslobođen ili osuđen.

Pritvorenik može biti, uz jamstvo određeno zakonom, pušten braniti se sa slobode.

Svatko tko je bio nezakonito uhićen, pritvoren ili osuđen ima, u skladu sa zakonom, pravo na odštetu i javnu ispriku.

Član 26.

Nitko ne može biti uhićen ili zatvoren s razloga što ne može ili ne želi ispuniti neku ugovornu obvezu.

Član 27.

Svi građani i stranci jednaki su pred sudovima te drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti.

Član 28.

Sudske rasprave su javne i presude se izriču javno, u ime Republike Hrvatske.

Javnost se može isključiti od cijele rasprave ili njezina dijela zbog razloga morala, ukoliko se sudi malodobnicima, radi zaštite privatnog života stranaka, u bračnim sporovima, u postupcima u vezi sa starateljstvom i usvojenjem, radi čuvanja vojne, službene ili poslovne tajne i zaštite sigurnosti i obrane Republike.

Član 29.

Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.

Član 30.

Svatko tko je osumnjčen ili optužen zbog kaznenog djela ima pravo: – u najkraćem roku biti izviješten na jeziku koji razumije i na pismu kojim se služi, o razlozima optužbe koja se diže protiv njega i dokazima koji ga terete;

– na branitelja i nesmetano općenje s braniteljem i s tim pravom mora biti upoznat;

– da mu se sudi u njegovoj nazočnosti te da se brani sam ili uz pomoć branitelja po svom izboru.

Okrivljenika ni optuženika ne smije se siliti da svjedoči protiv sebe niti ga nagovarati na priznanje krivnje.

Član 31.

Kaznena osuda za teška ili osobito nečasna kaznena djela može, u skladu sa zakonom, imati za posljedicu gubitak stečenih ili zabranu stjecanja na određeno vrijeme nekih građanskih prava, ukoliko to zahtijeva zaštita javnog morala, obrana i sigurnost Republike ili zakonito obavljanje javnih ovlasti.

Član 32.

Nitko ne može biti kažnjen za djelo koje prije nego što je počinjeno nije bilo predviđeno zakonom ili međunarodnim pravom kao kazneno

djelo i za koje nije bila predviđena kazna. Ukoliko zakon nakon počinjenog djela odredi blažu kaznu, odredit će se takva kazna.

Nitko ne može ponovno biti suđen za djelo za koje je već bio suđen i za koje je donijeta pravomoćna sudska odluka.

Član 33.

Svatko tko se zakonito nalazi na teritoriju Republike ima se pravo slobodno kretati i odabirati boravište.

Svaki građanin Republike ima pravo u bilo koje vrijeme napustiti teritorij države i naseliti se trajno ili privremeno u inozemstvu i bilo kada se vratiti u domovinu.

Pravo kretanja na teritoriju Republike, ulaska i izlaska iz nje može se iznimno ograničiti zakonom, ukoliko je to nužno radi zaštite pravnog poretka, zdravlja ili prava i sloboda drugih.

Član 34.

Državljanin Republike Hrvatske ne može biti proganjan iz Republike niti mu se može oduzeti državljanstvo, a ne može ni biti izručen drugoj državi.

Strani državljani i osobe bez državljanstva mogu dobiti utočište u Republici Hrvatskoj, osim ukoliko su progonjeni za nepolitičke zločine i djelatnosti oprečne temeljnim načelima međunarodnog prava.

Stranac koji se zakonito nalazi na teritoriju Republike ne može biti proteran niti izručen drugoj državi, osim u izvršenju odluka donijetih u skladu s međunarodnim ugovorom i zakonom.

Član 35.

Dom je nepovrediv.

Samo sud može pismenim nalogom utemeljenim na zakonu odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži.

Pri pretrazi ima pravo biti nazočan onaj čiji se dom ili prostor pretražuje ili njegov zastupnik i obvezatno dva svjedoka.

Redarstvo može i bez sudske odluke, nazočnosti držatelja prostora i svjedoka pretražiti dom i druge prostore samo ukoliko je neposredno ugrožen pravni poredak ili je to neophodno za otkrivanje ili hvatanje počinitelja kaznenog djela.

Član 36.

Svakom građaninu jamči se poštovanje i pravna zaštita osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.

Član 37.

Sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja zajamčena je i nepovrediva.

Samo se zakonom mogu propisati nužna ograničenja u interesu zaštite sigurnosti Republike ili provedbe kaznenog postupka.

Član 38.

Svakom se jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka.

Zakonom se utvrđuju prikupljanje, obrada i namjena uporabe te zaštita osobnih podataka.

Član 39.

Zajamčuje se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

Sloboda izražavanja mišljenja osobito obuhvaća slobodu tiska i drugih sredstva priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupanja i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

Sloboda izražavanja misli je neograničena, ali svatko, u skladu sa zakonom, odgovara ukoliko njenim korištenjem vrijeđa prava, slobode i ugled drugih ili ugrožava pravni poredak ili moral.

Jamči se pravo na ispravak svakome kome je javnom viješću povrijeđeno Ustavom utvrđeno pravo.

Član 40.

Svako pozivanje ili poticanje na rat ili uporabu nasilja te na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti zabranjeno je i kažnjivo.

Član 41.

Zajamčuje se sloboda savjesti, izbora vjere i slobodnog javnog iskaza vjerskog svjetonazora.

Član 42.

Sve vjerske zajednice jednake su pred zakonom i odvojene od države.

Vjerske zajednice slobodne su javno obavljati vjerske obrede, osnivati i upravljati školama, učilištima i drugim zavodima i socijalnim i dobrotvornim ustanovama, u skladu sa zakonom.

Član 43.

Svim se građanima priznaje pravo na mirno okupljanje i javno svjedočavanje. Ograničenja tih prava mogu se iznimno zakonom ustanoviti ukoliko su nužna radi zaštite pravnog poretka, javnog reda i mira ili javnog morala.

Član 44.

Građanima se jamči, u skladu sa zakonom, pravo na slobodno udruživanje u svrhu zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve. U tu svrhu građani mogu slobodno osnivati političke stranke, sindikate i druge udruge, uključivati se i iz njih istupati.

Pravo slobodnog udruživanja ograničeno je zabranom nasilnog ugrožavanja demokratskog ustavnog poretka, neovisnosti, jedinstvenosti i teritorijalne cjelovitosti Republike. Udruživanjem se ne smije vrijetati javni moral niti ugrožavati slobode i prava drugih građana.

Član 45.

Svaki građanin Republike ima pravo, pod jednakim uvjetima, sudjelovati u obavljanju javnih poslova te biti primljen u javne službe.

Član 46.

Biračko pravo, opće i jednako, imaju svi državljani Republike s navršenih 18 godina. Biračko pravo ostvaruje se na neposrednim izborima tajnim glasovanjem.

Republika osigurava ostvarivanje biračkog prava u izborima za Hrvatski sabor i predsjednika Republike svojim državljanima koji se u vrijeme izbora zateknu izvan njenih granica, u državama u kojima se nalaze ili na drugi način određen zakonom.

Član 47.

Svaki građanin ima pravo slati predstavke i pritužbe te davati prijedloge državnim i drugim javnim tijelima kao i pravo dobiti na njih odgovor.

Član 48.

Vojna obveza i obrana Republike dužnost je svih za to sposobnih građana.

Dopušten je prigovor savjesti onima koji poradi svojih vjerskih ili moralnih nazora nisu pripravnici sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u oružanim snagama. Te su osobe obvezatne ispuniti druge dužnosti određene zakonom.

3. Gospodarska, socijalna i kulturna prava

Član 49.

Zajamčuje se pravo vlasništva.

Vlasništvo obvezuje. Nositelji i korisnici prava vlasništva dužni su doprinostiti općem dobru.

Oblici vlasništva utemeljuju se zakonom, ravnopravni su i imaju jednaku zaštitu.

Nositelji prava vlasništva su fizičke i pravne osobe.

Strana osoba može stjecati pravo vlasništva uz uvjete određene zakonom.

Jamči se pravo nasljeđivanja.

Član 50.

Sloboda poduzetništva i tržišta temelj su gospodarskog ustroja Republike.

Država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu. Zabranjeni su monopoli.

Republika potiče gospodarski napredak i socijalno blagostanje građana i brine se o gospodarskom razvitku svih njenih krajeva.

Sloboda poduzetništva i vlasnička ovlaštenja mogu iznimno biti ograničena zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.

Član 51.

Zakonom je, u interesu Republike, moguće odrediti ograničenja ili oduzimanja vlasništva, uz naknadu tržišne vrijednosti.

Član 52.

Svatko je dužan sudjelovati u podmirivanju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima.

Porezni sustav temelji se na načelima jednakosti i pravičnosti.

Član 53.

Prirodni izvori i prirodna bogatstva, a i zemljište, šume, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnog i povijesnog gospodarskog značenja za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku, uživaju njenu osobitu zaštitu. Zakonom se, radi zaštite interesa Republike, određuje način na koji ih mogu upotrebljavati i iskorištavati njihovi vlasnici i ovlaštenici drugih prava na njima, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti.

Član 54.

Svatko ima pravo na rad i slobodu rada.

Svatko slobodno bira poziv i zaposlenje i svakome je pod jednakim uvjetima dostupno svako radno mjesto i dužnost.

Član 55.

Svi uposleni bez obzira na spol ili ina osobna svojstva imaju za radu jednake vrijednosti pravo na jednaku zaradu.

Mladež, majke i invalidne osobe imaju pravo na osobitu zaštitu na radu.

Član 56.

Radno vrijeme uređuje se zakonom i kolektivnim ugovorom u skladu sa zakonom.

Svaki uposleni ima pravo na dnevni, tjedni i plaćeni godišnji odmor čije se trajanje uređuje zakonom.

Član 57.

Prava uposlenih i članova njihovih obitelji na socijalnu sigurnost i socijalno osiguranje uređuju se zakonom i kolektivnim ugovorom.
Prava roditelja u svezi s porodom, materinstvom i njegovom djece uređuju se zakonom.

Član 58.

Republika osigurava nezbrinutim građanima pravo na pomoć za osnovne životne potrebe u slučaju nezaposlenosti i nesposobnosti za rad.

Posebnu skrb Republika posvećuje zaštiti i uključivanju invalidnih osoba u društveni život.

Ne može se zabraniti primanje humanitarne pomoći iz inozemstva.

Član 59.

Svakom građaninu se jamči pravo na zdravstvenu zaštitu.

Član 60.

Svi uposleni i poslodavci imaju pravo, radi zaštite svojih gospodarskih i socijalnih interesa, osnivati sindikate, slobodno u njih stupati i istupati.

Sindikati mogu osnivati svoje saveze i udruživati se u međunarodne sindikalne organizacije.

U oružanim snagama i redarstvu može se zakonom ograničiti sindikalno organiziranje.

Član 61.

Jamči se pravo na štrajk, koje se pobliže uređuje zakonom.

U oružanim snagama, redarstvu i državnoj upravi te javnim službama zakonom se uređuju ograničenja prava na štrajk.

Član 62.

Brak i obitelj čine prirodni i moralni temelj društva i nalaze se pod osobitom zaštitom Republike.

Član 63.

Republika posebno štiti materinstvo, djecu i mladež te stvara socijalne, kulturne, odgojne, materijalne i ine uvjete kojima će se promicati pravo na život svakog nerođenog djeteta.

Član 64.

Bračna veza sklapa se slobodnom voljom muškarca i žene.

Brak i izvanbračna zajednica te pravni odnosi u braku i obitelji uređuju se zakonom.

Supružnici su jednaki u pravima i dužnostima.

Član 65.

Pravo je čovjeka slobodno odlučivati o rađanju djece.

Član 66.

Roditelji su dužni odgajati, uzdržavati i školovati djecu.

Bračna i izvanbračna djeca imaju ista prava i dužnosti.

Tjelesno i duševno oštećeno kao i socijalno zapušteno dijete ima pravo na osobitu njegu, obrazovanje i skrb.

Djeca su dužna brinuti se o starim i nemoćnim roditeljima.

Republika osobitu skrb vodi o djeci bez roditelja i obitelji.

Član 67.

Dužnost je svih da štite djecu od svih oblika okrutnosti, zlostavljanja i iskorištavanja. Djeca ne mogu biti primljena na rad prije zakonom određene dobi niti ih se smije prisiljavati ili im dopustiti rad koji štetno utječe na njihovo zdravlje ili čudorede.

Član 68.

Osnovno školovanje je obavezno i besplatno.

Svakome je dostupno, pod jednakim uvjetima, srednjoškolske i visokoškolske obrazovanje, u skladu s njegovim sposobnostima.

Član 69.

Građani mogu osnivati privatne škole i učilišta, uz uvjete određene zakonom.

Član 70.

Sveučilište i ostale visoke škole odlučuje o svom ustrojstvu i djelovanju, u skladu sa zakonom.

Član 71.

Jamči se sloboda znanstvenog, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.

Republika potiče i pomaže razvitak znanosti, kulture i umjetnosti.

Jamči se zaštita moralnih i materijalnih prava koja proistječu iz znanstvenog, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.

Član 72.

Svatko ima pravo na zdrav život.

Republika osigurava pravo građana na zdrav okoliš.

Građani, državna, javna i gospodarska tijela i udruge, dužni su, u okviru svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb voditi o zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša.

III. USTROJSTVO DRŽAVNE VLASTI

1. Hrvatski sabor

Član 73.

Hrvatski sabor je predstavničko tijelo građana i nositelj zakonodavne vlasti u Republici Hrvatskoj.

Član 74.

Hrvatski Sabor:

- odlučuje o promjeni Ustava;
- donosi zakone;
- donosi državni proračun;
- odlučuje o ratu i miru;
- odlučuje o promjeni granica Republike;
- raspisuje referendum;
- obavlja izbore, imenovanje i razrješenja, u skladu s Ustavom i zakonom;
- nadzire rad Vlade Republike Hrvatske i drugih nositelja javnih dužnosti odgovornih Saboru, u skladu s Ustavom i zakonom;
- daje amnestiju za krivična djela;
- obavlja druge nadležnosti utvrđene Ustavom.

Član 75.

Hrvatski Sabor ima najmanje 120 a najviše 200 zastupnika koji se, na temelju općeg i jednakog biračkog prava, biraju neposredno tajnim glasovanjem.

Zakonom se određuje broj te uvjeti i postupak izbora zastupnika u Hrvatskom saboru.

Zastupnici u Hrvatskom saboru biraju se na vrijeme od četiri godine.

Član 76.

Izbori za zastupnike u Hrvatski Sabor održavaju se najkasnije 60 dana po isteku mandata ili raspuštanju Hrvatskog sabora.

Hrvatski sabor sastaje se na prvo zasjedanje najkasnije 20 dana nakon održanih izbora.

Član 77.

Zastupnici u Hrvatskom Saboru nemaju obvezujući mandat.

Zastupnici u Hrvatskom Saboru primaju stalnu novčanu naknadu i imaju druga prava određena zakonom.

Član 78.

Zastupnici u Hrvatskom Saboru uživaju imunitet.

Zastupnik ne može biti pozvan na kaznenu odgovornost, pritvoren ili kažnjem za izraženo mišljenje ili glasovanje u Saboru.

Zastupnik ne može biti pritvoren bez odobrenja Sabora, niti se protiv njega može pokrenuti kazneni postupak bez odobrenja Sabora.

Zastupnik može biti pritvoren bez odobrenja Sabora samo ako je zatečen u vršenju kaznjivog djela za koje je propisana kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina. O takvu slučaju izvješćuje se predsjednika Sabora.

Ako Sabor nije na okupu, odobrenje za lišenje slobode odnosno za nastavljnje kaznenog postupka daje i o primjeni imuniteta zastupnika odlučuje Mandatno-imunitetska komisija uz naknadnu potvrdu Hrvatskog sabora.

Član 79.

Trajanje mandata zastupnicima u Hrvatskom saboru može se zakonom produžiti jedino u slučaju rata.

Član 80.

Hrvatski sabor može se raspustiti ako to odluči većina svih zastupnika.

Predsjednik Republike može raspustiti Hrvatski sabor uz uvjete utvrđene Ustavom.

Član 81.

Hrvatski sabor sastaje se na dva redovna zasjedanja u godini: prvo, od 15. siječnja do 30. lipnja i drugo, od 15. rujna do 15. prosinca.

Hrvatski sabor sastaje se na izvanredno zasjedanje na zahtjev predsjednika Republike, Vlade ili većine zastupnika u Saboru.

Član 82.

Unutrašnje ustrojstvo i način rada Hrvatskog sabora uređuje se njegovim poslovnikom, u skladu s Ustavom.

Poslovnik Hrvatskog sabora donosi se većinom glasova svih zastupnika.

Član 83.

Hrvatski sabor ima predsjednika i jednog ili više potpredsjednika. Prava i dužnosti predsjednika i potpredsjednika hrvatskog Sabora utvrđuju se njegovim poslovnikom.

Član 84.

Hrvatski Sabor donosi odluke većinom glasova na sjednici kojoj prisustvuje većina zastupnika, ako Ustavom nije drukčije određeno. Glasovanje zastupnika je osobno.

Član 85.

Hrvatski Sabor donosi zakone kojima se uređuju nacionalna prava dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

Hrvatski Sabor donosi većinom glasova svih zastupnika zakone kojima se razrađuju Ustavom utvrđene slobode i prava čovjeka i građanina, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela i ustrojstvo područne uprave i samouprave.

Član 86.

Sjednice hrvatskog sabora su javne. Hrvatski sabor može, na prijedlog trećine zastupnika, predsjednika Sabora ili Vlade Republike Hrvatske, odlučiti da je sjednica tajna.

Član 87.

Pravo predlagati zakone ima svaki zastupnik, radna tijela Sabora i Vlada Republike Hrvatske.

Član 88.

Zastupnici u Hrvatskom saboru imaju pravo, u skladu s poslovnikom, postavljati Vladi Republike Hrvatske i pojedinim ministrima zastupnička pitanja.

Član 89.

Hrvatski Sabor može raspisati referendum o prijedlogu promjene Ustava, o prijedlogu zakona ili drugom pitanju iz svog djelokruga.

Predsjednik Republike može na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade raspisati referendum o prijedlogu promjene Ustava, o prijedlogu zakona ili drugom pitanju za koje smatra da je važno za neovisnost, jedinstvenost i opstojnost Republike, demokratski ustavni zakon.

Referendumu se odlučuje većinom birača koji su glasovali, uz uvjet da je referendumu pristupila većina od ukupnog broja birača u Republici.

Odluka donesena na referendumu je obvezatna.

O referendumu se donosi zakon.

Član 90.

Hrvatski sabor može, najviše za vrijeme od godinu dana, ovladati Vladu Republike Hrvatske da uredbama uređuje određena pitanja iz njegova djelokruga, osim onih koja se odnose na razradu Ustavom utvrđenih sloboda i prava čovjeka i građanina, nacionalna prava, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela i lokalnu samoupravu.

Uredbe na temelju zakonskog ovlaštenja ne mogu imati povratno djelovanje.

Uredbe donesene na temelju zakonskog ovlaštenja prestaju vrijediti istekom roka od godine dana od dana dobivenog ovlaštenja, ako Hrvatski sabor ne odluči drukčije.

Član 91.

Zakone proglašava predsjednik Republike, u roku od 15 dana od dana donošenja.

Predsjednik Republike može prije proglašenja zakona tražiti da hrvatski Sabor o njemu ponovno raspravlja i odlučuje. U tom slučaju o donošenju zakona odlučuje se većinom glasova svih zastupnika, osim kada je ovim Ustavom za donošenje zakona propisana dvotrećinska većina glasova svih zastupnika.

Član 92.

Zakoni se, prije nego što stupe na snagu, objavljuju u »Narodnim novinama«, službenom listu Republike.

Zakoni stupaju na snagu najranije osmog dana od dana njihovog objavljivanja.

Samo iz osobito opravdanih razloga može se odrediti da zakon stupi na snagu u roku kraćem od osam dana ili da ima povratno djelovanje.

Član 93.

Državni prihodi i rashodi utvrđuju se u državnom proračunu. U zakonu čija primjena traži financijska sredstva moraju se predvidjeti njihovi izvori.

Član 94.

Hrvatski Sabor može osnivati istražne komisije o svakom pitanju od javnog interesa.

Istražne komisije imaju sastav, djelokrug i ovlasti u skladu sa zakonom.

Član 95.

Pučki pravobranitelj je opunomoćenik hrvatskog Sabora koji štiti ustavna i zakonska prava građana u postupku pred državnim upravom i tijelima koje imaju javne ovlasti.

Pučkog pravobranitelja bira hrvatski Sabor na vrijeme od osam godina.

Uvjeti za izbor i razrješenje, djelokrug i način rada pučkog pravobranitelja i njegovih zamjenika uređuju se zakonom.

2. Predsjednik Republike Hrvatske

Član 96.

Predsjednik Republike Hrvatske državni je poglavar. Predsjednik Republike zastupa Republiku u zemlji i inozemstvu, brine se o poštovanju Ustava, osigurava opstojnost i jedinstvenost Republike i redovno djelovanje državne vlasti.

Član 97.

Predsjednik Republike bira se, na temelju općeg i jednakog biračkog prava na neposrednim izborima tajnim glasovanjem, na vrijeme od pet godina.

Predsjednik Republike bira se većinom svih birača koji su glasovali. Ako ni jedan od kandidata ne dobije ovu većinu, izbor se ponavlja nakon 14 dana.

Na ponovljenom izboru imaju pravo sudjelovati dva kandidata koji su u prvom glasovanju dobili najviše glasova. U slučaju odustajanja nekog od kandidata koji su dobili najviše glasova, u drugom glasovanju ima pravo sudjelovati kandidat koji slijedi po broju dobivenih glasova.

Iskor predsjednika Republike obavlja se najmanje 30 a najviše 60 dana prije isteka mandata predsjednika na dužnosti.

Prije stupanja na dužnost predsjednik Republike u hrvatskom Saboru polaže svečanu zakletvu na vjernost Ustavu.

Iskor predsjednika Republike uređuje se zakonom.

Član 98.

Predsjednik Republike ne može, osim stranačke, obavljati nikakvu javnu ili profesionalnu dužnost.

Član 99.

U slučaju smrti, ostavke ili trajne spriječenosti, nastup koje utvrđuje Ustavni sud Hrvatske na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, predsjednika Republike privremeno zamjenjuje predsjednik hrvatskog Sabora.

Iskor novog predsjednika Republike mora se obaviti u roku od 60 dana od dana prestanka obavljanja dužnosti bivšeg predsjednika.

Član 100.

Predsjednik Republike:

- raspisuje izbore za Hrvatski sabor i saziva Hrvatski sabor na prvo zasjedanje;
- raspisuje referendum, u skladu s Ustavom;
- imenuje i razrješava predsjednika Vlade Republike Hrvatske;
- na prijedlog predsjednika Vlade Republike Hrvatske imenuje i razrješava njene potpredsjednike i članove;
- predlaže Hrvatskom saboru izbor sudaca Ustavnog suda Hrvatske;
- daje pomilovanje;
- dodjeljuje odlikovanja i priznanja određena zakonom;
- obavlja druge dužnosti određene Ustavom.

Član 101.

Predsjednik Republike postavlja i opoziva diplomatske zastupnike Republike Hrvatske te prima vjerodajnice i opozivna pisma inozemnih diplomatskih zastupnika.

Član 102.

Predsjednik Republike vrhovni je zapovjednik oružanih snaga Republike Hrvatske.

Predsjednik Republike imenuje članove i predsjedava Vijeću narodne obrane Republike Hrvatske te imenuje i razrješava vojne zapovjednike, u skladu sa zakonom.

Predsjednik Republike, na temelju odluke Hrvatskog sabora, objavljuje rat i zaključuje mir.

Član 103.

Predsjednik Republike donosi uredbе sa zakonskom snagom i poduzima izvanredne mjere u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike ili kad je onemogućeno redovno obavljanje ustavnih dužnosti tijela državne vlasti. Dok predsjednik Republike koristi ta ovlaštenja, Hrvatski sabor zasjedala i ne može biti raspušten.

Predsjednik Republike podnijet će uredbе sa zakonskom snagom na potvrdu Hrvatskom saboru čim bude u mogućnosti sastati se.

Član 104.

Predsjednik Republike može sazvati sjednicu Vlade Republike Hrvatske i stavljati na njen dnevni red pitanja za koja smatra da ih treba razmotriti.

Predsjednik Republike predsjedava sjednici Vlade kojoj prisustvuje.

Član 105.

Predsjednik Republike može upućivati poslanice Hrvatskom saboru, a jednom godišnje podnosi mu izvješće o stanju u Republici.

Član 106.

Predsjednik Republike, na prijedlog Vlade i uz supotpis njenog predsjednika, a nakon savjetovanja s predsjednikom Hrvatskog sabora, može raspustiti Hrvatski sabor.

Predsjednik Republike ne može ponovno raspustiti hrvatski Sabor prije isteka godine dana od dana raspuštanja.

Član 107.

Predsjednik Republike odgovoran je za povredu Ustava koju počini u obavljanju poslova iz svoga djelokruga.

Postupak posebne odgovornosti Predsjednika Republike može pokrenuti hrvatski Sabor, tropetinskom većinom (alternativa: dvotrećinskom većinom) svih zastupnika.

O odgovornosti predsjednika Republike odlučuje Ustavni sud Republike Hrvatske, tropetinskom većinom (alternativa: dvotrećinskom većinom) svih sudaca.

Ako Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdi odgovornost predsjednika Republike, prestaje mu dužnost, po sili Ustava.

Član 108.

Predsjedniku Republike u obavljanju njegovih ovlasti pomažu Predsjedničko vijeće i druga savjetodavna i pomoćna tijela čije članove imenuje i razrješava predsjednik Republike.

3. Vlada Republike Hrvatske

Član 109.

Vlada Republike Hrvatske obavlja izvršnu vlast, u skladu s Ustavom i zakonom.

Član 110.

Vladu Republike Hrvatske čine predsjednik, potpredsjednici, ministri i drugi njeni članovi.

Član 111.

Ustrojstvo, način rada i odlučivanja Vlade propisuje se zakonom i njenim poslovnikom.

Vlada uredbama uređuje unutrašnje ustrojstvo ministarstava te osniva službe za ostvarivanje njenih dužnosti.

Član 112.

Vlada donosi uredbu u skladu s Ustavom i zakonom, predlaže zakone i državni proračun, te izvršava zakone i druge propise koje donosi Hrvatski sabor.

Član 113.

Vlada je odgovorna predsjedniku Republike i Hrvatskom saboru. Predsjednik, potpredsjednici i članovi Vlade zajednički su odgovorni za odluke koje Vlada donosi, a osobno su odgovorni za povjereni im djelokrug.

Član 114.

Predsjednik Vlade treba, najkasnije 15 dana nakon imenovanja, predstaviti Vladu Hrvatskom saboru i zatražiti glasovanje o povjerenju Vladi.

Za prihvatanje imenovanog predsjednika i članova Vlade potrebno je da za povjerenje glasuje većina svih zastupnika u Hrvatskom saboru.

Ako se predsjednik i članovi Vlade ne prihvate u roku od 90 dana, Hrvatski sabor se raspušta.

Član 115.

Na prijedlog najmanje jedne desetine zastupnika u Hrvatskom saboru može se pokrenuti pitanje povjerenja predsjedniku Vlade, pojedinom njenom članu ili Vladi u cjelini.

Glasovanje o povjerenju Vladi može zahtijevati i njen predsjednik. Glasovanju o povjerenju ne može se pristupiti prije proteka roka od tri dana od dana dostavljanja prijedloga Hrvatskom saboru.

Odluka o nepovjerenju prihvaćena je ako je za nju glasovala većina od ukupnog broja zastupnika.

Ako Hrvatski Sabor odbije prijedlog za izglasavanje nepovjerenja, zastupnici koji su ga postavili ne mogu ponovo podnijeti isti prijedlog prije proteka roka od tri mjeseca.

U slučaju izglasavanja nepovjerenja predsjedniku Vlade ili Vladi u cjelini, predsjednik Vlade podnijet će ostavku predsjedniku Republike, koji će razriješiti Vladu.

U slučaju izglasavanja nepovjerenja pojedinom članu Vlade, predsjednik Vlade može podnijeti njenu ostavku, ali može predložiti predsjedniku Republike da razriješiti samo člana Vlade kome je izglasano nepovjerenje.

Član 116.

Ustrojstvo državne uprave uređuje se zakonom. Službenici u državnoj upravi imenuju se na temelju natječaja, ako zakonom nije drukčije određeno.

4. Sudbena vlast

Član 117.

Sudbenu vlast obavljaju sudovi.

Sudbena vlast je samostalna i neovisna.

U obavljanju sudbene vlasti sudovi sude na temelju Ustava i zakona.

Član 118.

Ustanovljavanje, djelokrug, sastav i ustrojstvo sudova te postupak pred sudovima uređuju se zakonom.

Član 119.

Rasprava pred sudom je javna.

U raspravi pred sudom može se isključiti javnost, u skladu s Ustavom.

Član 120.

U suđenju sudjeluju i suci porotnici, u skladu sa zakonom.

Član 121.

Suci i suci porotnici koji sudjeluju u suđenju ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje dato pri donošenju sudbene odluke, a zbog kaznenog djela počinjenog u obavljanju sudačke dužnosti ne mogu biti pritvoreni bez odobrenja zakonom određenog tijela.

Član 122.

Sudačka dužnost je stalna.

Sudac može biti razriješen sudačke dužnosti ili premješten protivno njegovoj volji samo u slučajevima koji su određeni zakonom.

Sudac ne može obavljati službu ili posao koje je zakon odredio kao nespojive sa sudačkom dužnošću.

Ove se odredbe odnose i na državnog tužitelja.

Član 123.

Državno tužiteljstvo samostalno je tijelo koje pokreće postupak protiv počinitelja kaznenih djela i brine se o zaštiti zakonitosti.

Ustanovljenje, djelokrug i ustrojstvo državnog tužiteljstva uređuju se zakonom.

Član 124.

Suce i državne tužitelje, u skladu s Ustavom i zakonom, imenuje i razrješava te o njihovoj disciplinskoj odgovornosti odlučuje Republičko sudbeno vijeće.

Republičko sudbeno vijeće ima 15 članova koje na vrijeme od pet godina, predsjednik Republike bira hrvatski Sabor iz reda iskusnih sudaca, državnih tužitelja, odvjetnika i redovitih sveučilišnih profesora pravnih znanosti, u skladu sa zakonom.

Republičkom sudbenom vijeću predsjedava predsjednik Republike. Ministar pravde po položaju je zamjenik predsjednika Republičkog sudbenog vijeća.

IV. USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Član 125.

Ustavni sud Republike Hrvatske čini 11 sudaca koje bira Hrvatski sabor na prijedlog predsjednika Republike, iz reda iskusnih pravnika, a osobito sudaca, državnih tužitelja, odvjetnika i redovitih sveučilišnih profesora pravnih znanosti, na vrijeme od osam godina.

Ustavni sud Republike Hrvatske bira predsjednika suda na vrijeme od četiri godine.

Član 126.

Suci Ustavnog suda Republike Hrvatske ne mogu obavljati nikakvu javnu ni profesionalnu dužnost.

Suci Ustavnog suda Republike Hrvatske uživaju imunitet kao i zastupnici u Hrvatskom saboru.

Član 127.

Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske može biti razriješen dužnosti prije isteka vremena za koje je izabran ako zatraži da bude razriješen, ako bude osuđen na kaznu zatvora ili ako trajno izgubi sposobnost obavljati svoju dužnost.

Član 128.

Ustavni sud Republike Hrvatske:

- odlučuje o suglasnosti zakona s Ustavom;
- odlučuje o suglasnosti drugih propisa s Ustavom i zakonom;
- rješava sukob nadležnosti između tijela zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti;
- odlučuje o odgovornosti predsjednika Republike, u skladu s Ustavom;
- nadzire ustavnost programa i djelovanja političkih stranaka i može, u skladu s Ustavom, zabraniti njihov rad;
- nadzire ustavnost i zakonitost izbora i republičkog referenduma i rješava izborne sporove koji nisu u nadležnosti sudova;
- obavlja druge poslove određene Ustavom.

Član 129.

Ustavni sud Republike Hrvatske ukinut će zakon čiju neustavnost utvrdi.

Ustavni sud Republike Hrvatske ukinut će ili poništiti drugi propis čiju neustavnost ili nezakonitost utvrdi.

Član 130.

Uvjeti za izbor sudaca Ustavnog suda Republike Hrvatske i prestanak njihove dužnosti, uvjeti i rokovi za pokretanje postupka ocjene ustavnosti i zakonitosti te postupak i pravno djelovanje njegovih odluka, kao i druga pitanja od značenja za ostvarivanje dužnosti i rad Ustavnog suda Republike Hrvatske uređuju se ustavnim zakonom.

Ustavni zakon donosi se po postupku određenom za promjenu Ustava.

Unutrašnje ustrojstvo Ustavnog suda Republike Hrvatske uređuje se njegovim poslovnikom.

V. USTROJSTVO PODRUČNE SAMOUPRAVE I UPRAVE

Član 131.

Gradanima se jamči pravo na područnu samoupravu. Jedinice područne samouprave ustanovljuju se radi upravljanja građana javnim poslovima lokalnog značaja.

Jedinica područne samouprave jesu općina i kotar odnosno grad. Područje općina i kotara odnosno grada određuje se zakonom.

Član 132.

Ustrojstvo i djelokrug tijela jedinica područne samouprave uređuje se njihovim statutom u skladu sa zakonom.

Član 133.

Za obavljanje određenih poslova državne uprave mogu se u općini i kotaru odnosno gradu zakonom osnivati tijela područne uprave. Ustrojstvo i djelokrug ovih tijela uređuje se zakonom.

Zakonom se određeni poslovi državne uprave mogu prenijeti u djelokrug tijela jedinica područne samouprave. U obavljanju tih poslova, jedinica područne samouprave podređena su, u skladu sa zakonom, tijelima državne uprave.

Član 134.

Županija je jedinica područne uprave. Područje županije te ustrojstvo i djelokrug njenih tijela određuje se zakonom.

VI. MEĐUNARODNI ODNOSI

1. Međunarodni ugovori

Član 135.

Međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni čine dio unutrašnjeg pravnog poretka Republike. Njihove odredbe mogu biti mijenjane ili ukidane samo uz uvjete i na način koji su u njima utvrđeni ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava.

Član 136.

Predsjednik Republike sklapa u ime Republike Hrvatske međunarodne ugovore.

Član 137.

Hrvatski Sabor potvrđuje međunarodne ugovore koji traže donošenje ili izmjenu zakona, međunarodne ugovore vojne i političke prirode i međunarodne ugovore koji financijski obvezuju Republiku.

Međunarodne ugovore kojima se nekoj međunarodnoj organizaciji ili savezu povjerava obavljanje ovlasti izvedenih iz Ustava Republike Hrvatske, hrvatski Sabor potvrđuje tročetinskom većinom (alternativa: dvotrećinskom većinom) svih zastupnika.

—BILJEŠKE—

2. Udruživanje i odcjepljenje

Član 138.

Pravo pokretanja postupka udruživanja Republike Hrvatske u saveze s drugim državama ima najmanje trećina zastupnika u hrvatskom Saboru, predsjednik Republike i Vlada Republike Hrvatske.

O udruživanju Republike prethodno odlučuje hrvatski Sabor dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

Konačna odluka o udruživanju Republike donosi se na referendumu većinom glasova ukupnog broja birača u Republici.

Referendum se mora održati u roku od 30 dana od dana donošenja odluke hrvatskog Sabora.

Odredbе ovog Ustava o udruživanju odnose se i na uvjete i postupak odcjepljenja Republike Hrvatske.

VII. PROMJENA USTAVA

Član 139.

Pravo predložiti promjenu Ustava Republike Hrvatske ima najmanje petina zastupnika u Hrvatskom saboru, predsjednik Republike i Vlada Republike Hrvatske.

Član 140.

Hrvatski sabor odlučuje da li će pristupiti promjeni Ustava većinom glasova svih zastupnika.

Nacrt promjene Ustava Hrvatski sabor utvrđuje većinom glasova svih zastupnika.

Član 141.

O promjeni Ustava odlučuje hrvatski Sabor tročetinskom većinom (alternativa: dvotrećinskom većinom) svih zastupnika.

Član 142.

Promjenu Ustava proglašava hrvatski Sabor.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 143.

Republika Hrvatska do novog sporazuma jugoslavenskih republika ostaje u sastavu SFRJ — federacije jugoslavenskih država.

U slučaju da se aktom ili radnjom organa federacije ili organa druge republike članice federacije narušava teritorijalna cjelovitost Republike Hrvatske, dovodi u neravnopravni položaj u federaciji ili ugrožavaju njezini interesi, republički organi će na temelju prava na samoodređenje i ovim Ustavom utvrđenog suvereniteta Republike Hrvatske donijeti odgovarajuće odluke radi zaštite suvereniteta i interesa Republike Hrvatske.

Član 144.

Ovaj Ustav se primjenjuje od dana kada ga proglasi Hrvatski Sabor, ako za primjenu pojedinih njegovih odredaba ustavnim zakonom za njegovu provedbu nije drukčije određeno.

Izbori za Hrvatski sabor i predsjednika Republike raspisat će se najkasnije za godinu dana od dana proglašenja ovog Ustava.

Član 145.

Za provedbu ovog Ustava donijet će se ustavni zakon.